

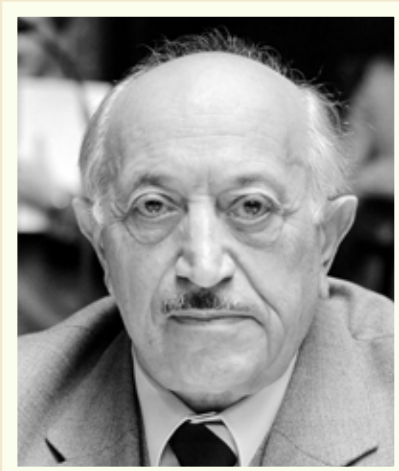
Kawiarnia „As”: Historia przetrwania Szymona Wiesenthala

Szymon Wiesenthal (ur. 1908 r., zm. 2005 r.) jest dzisiaj znany jako człowiek, który poświęcił życie wysiłkom na rzecz oddania sprawiedliwości ofiarom Shoah. Zapomniano natomiast o zawodzie architekta, który wykonywał, zanim zaczął go prześladować reżim narodowosocjalistyczny – studiował architekturę w Pradze i we Lwowie (Praga była wówczas ważnym ośrodkiem modernizmu i funkcjonalizmu), do 1939 pracował w biurze architektonicznym i wykonywał rysunki satyryczne dla prasy. Po aresztowaniu przez narodowych socjalistów w lipcu 1941 r. został zmuszony do wykonywania pracy przymusowej w zakładach naprawczych Kolei Wschodniej i przeprowadzki do getta, a potem więziono go też w obozie janowskim. Zdołał pomóc w ucieczce żonie, ale jego własne próby ucieczki zakończyły się męczeńską wędrówką przez szereg obozów koncentracyjnych. W 1945 r., będąc więźniem obozu koncentracyjnego Mauthausen, poznał polskiego więźnia Edmunda Staniszewskiego, który raz po raz donosił mu jedzenie, ratując mu w ten sposób życie. Zbliżał się koniec wojny. Edmund Staniszewski miał nadzieję, że wkrótce będzie mógł otworzyć w Poznaniu kawiarnię, w związku z czym poprosił Szymona Wiesenthala o pomysły na projekt. Ten jeszcze w obozie wykonał wstępne szkice. W pierwszych tygodniach po wyzwoleniu udoskonalił je, przygotowując pełne rysunki. Zaprojektował widok zewnętrzny i wewnętrzny, stroje dla personelu, a nawet plakaty reklamowe – dzisiaj powiedzielibyśmy, że opracował „corporate identity”.

Jednak Kawiarnia „As” – nigdy nie została zrealizowana.

Projekt przez długi czas uważano za zaginiony. W 2018 r. Muzeum Żydowskie w Wiedniu (Jüdisches Museum Wien) zdołało nabyć od zięcia Edmunda Staniszewskiego ponad 80 szkiców nigdy nie zrealizowanej kawiarni. Stanowią one symbol nadziei w walce Szymona Wiesenthala o przetrwanie i dokument ilustrujący dotychczas mało znaną stronę jego biografii.

Wystawa w witrynie Austriackiego Forum Kultury w Warszawie (przygotowana w oparciu o wystawę *Café As. The Survival of Simon Wiesenthal* prezentowaną w ubiegłym roku w Muzeum Żydowskim w Wiedniu) jest częścią XVII Festiwalu Warszawa Singera. Wystawa w wersji cyfrowej jest dostępna w języku polskim, niemieckim i angielskim na stronie www.austria.org.pl.

Szymon Wiesenthal

Edmund Staniszewski
koniec lat 40
©archiwum rodziny
Svoboda

Mieszkanie Szymona Wiesenthala
przed aresztowaniem we Lwowie
(ul. Szumlańskich 6, obecnie Sechenova 6)
Yaroslav Yanchak © Urban Media Archive of The
Center for Urban History of East Central Europe

ul. Głogowska, Poznań
planowana lokalizacja Kawiarni „As”
fot. Fotograf nieznanany ok. 1940
fotopolska.eu

Kuratorka wystawy *Café As. The Survival of Simon Wiesenthal* w Jüdisches Museum Wien (29.05.2019 – 12.01.2020): **Michaela Vocelka**

Katalog wystawy *Café As. The Survival of Simon Wiesenthal* pod redakcją: **Danielle Spera, Michaela Vocelka**

Kurator wersji wystawy w Austriackim Forum Kultury w Warszawie: **Stanisław Welbel**

Opracowanie graficzne wersji wystawy w Austriackim Forum Kultury w Warszawie: **Jacek Malinowski**

Wystawa we współpracy z Jüdisches Museum Wien w ramach XVII Festiwalu Warszawa Singera organizowanego przez Fundację Shalom

Fundacja Shalom

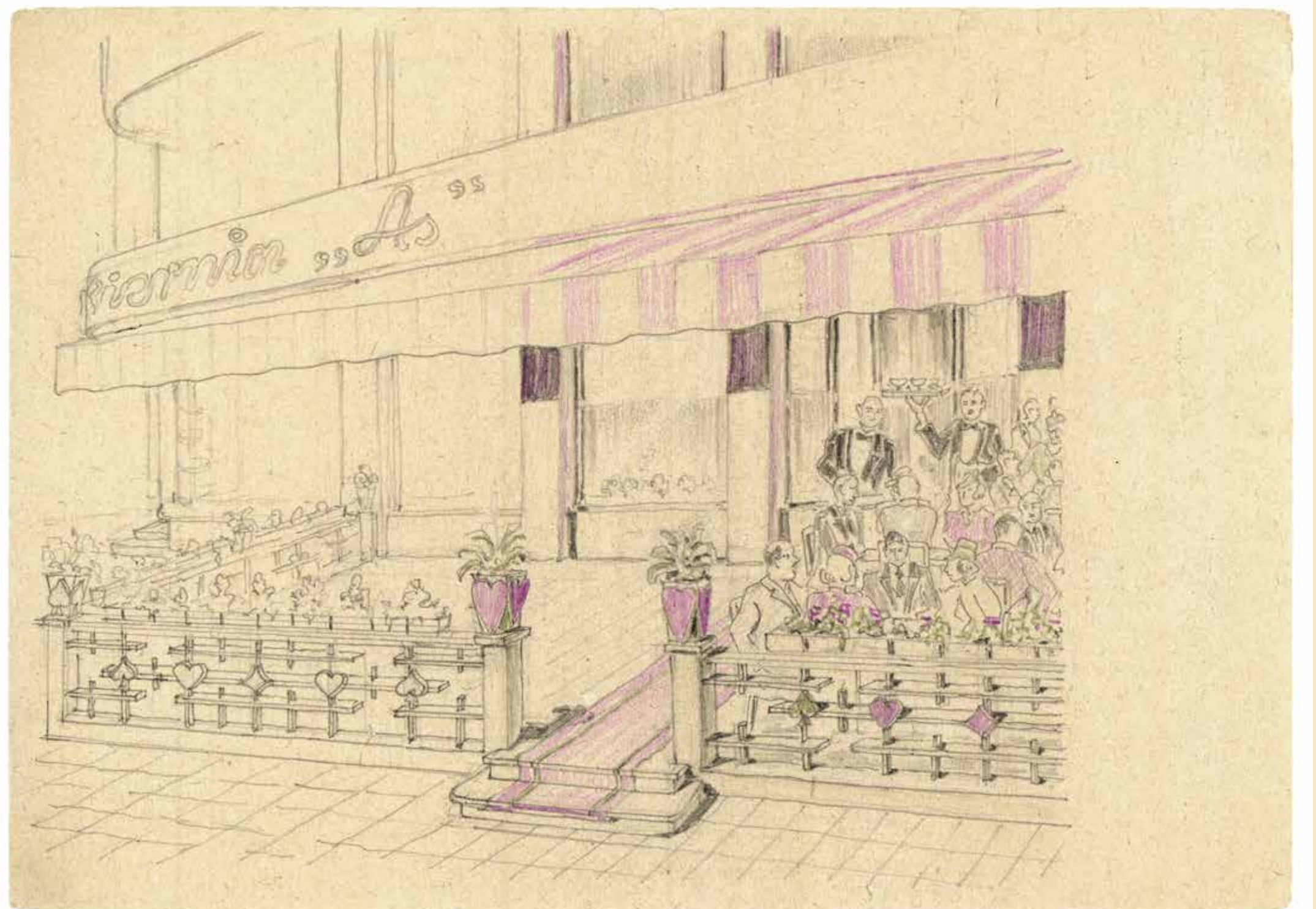

austriackie forum kultury 55lat

CAFÉ „As”

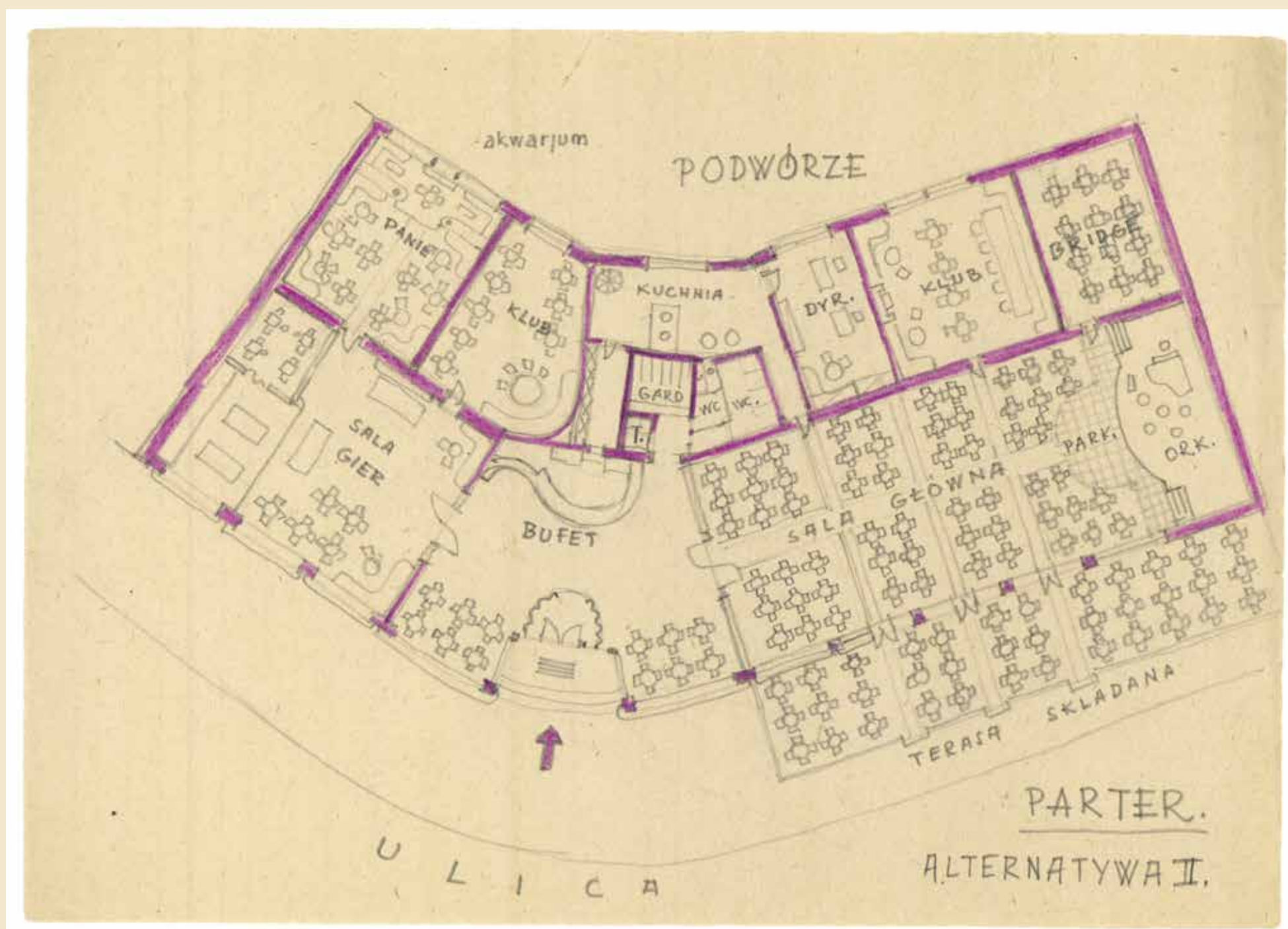
Architectural drawing showing the exterior of the Café „As” building, featuring a prominent sign above the entrance and a tiled sidewalk.

rsutry

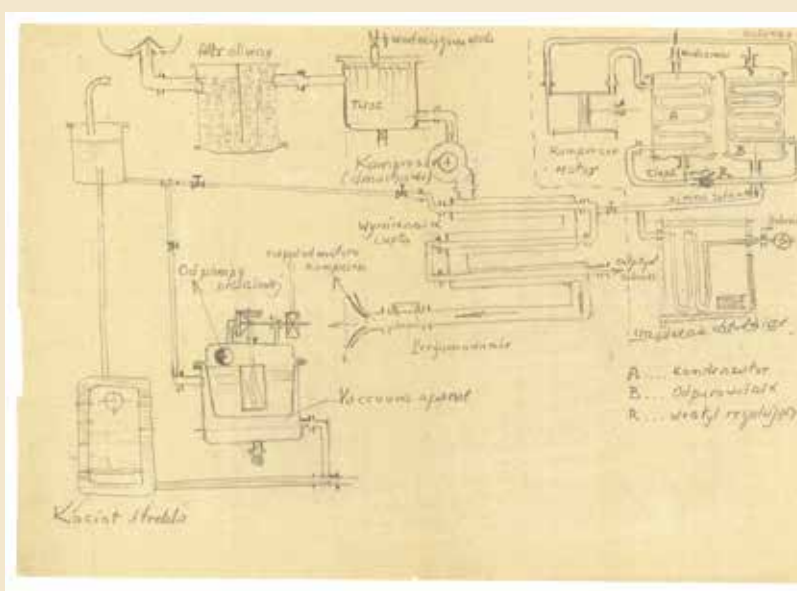
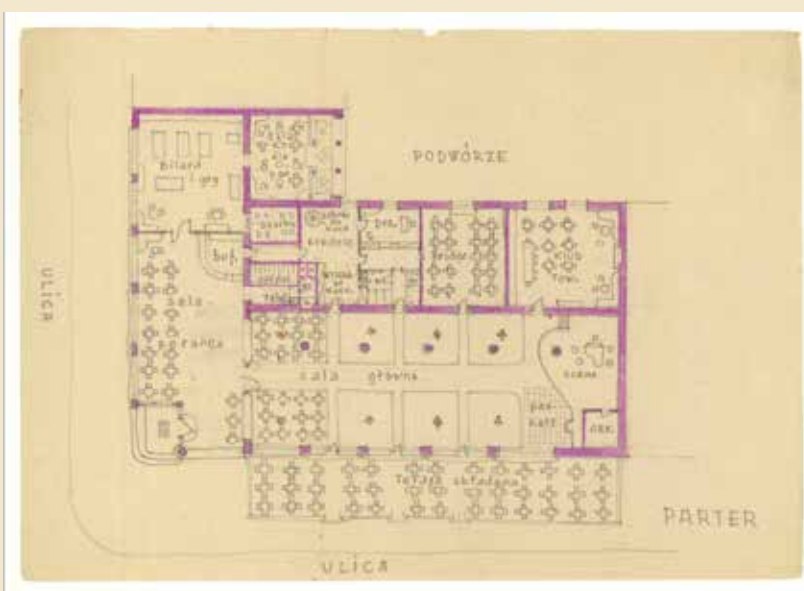
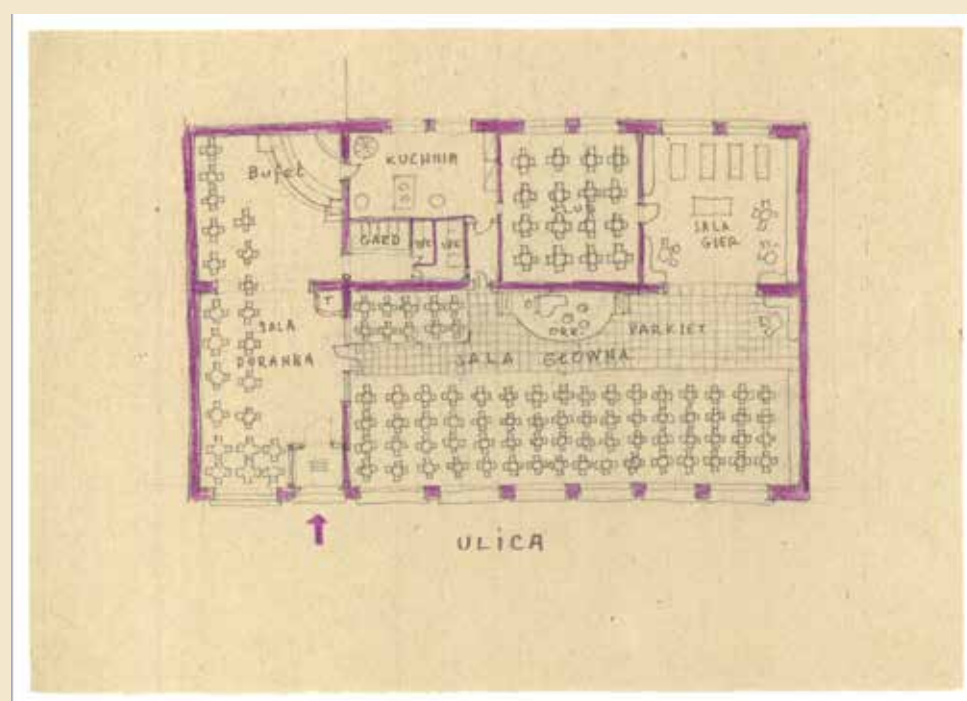
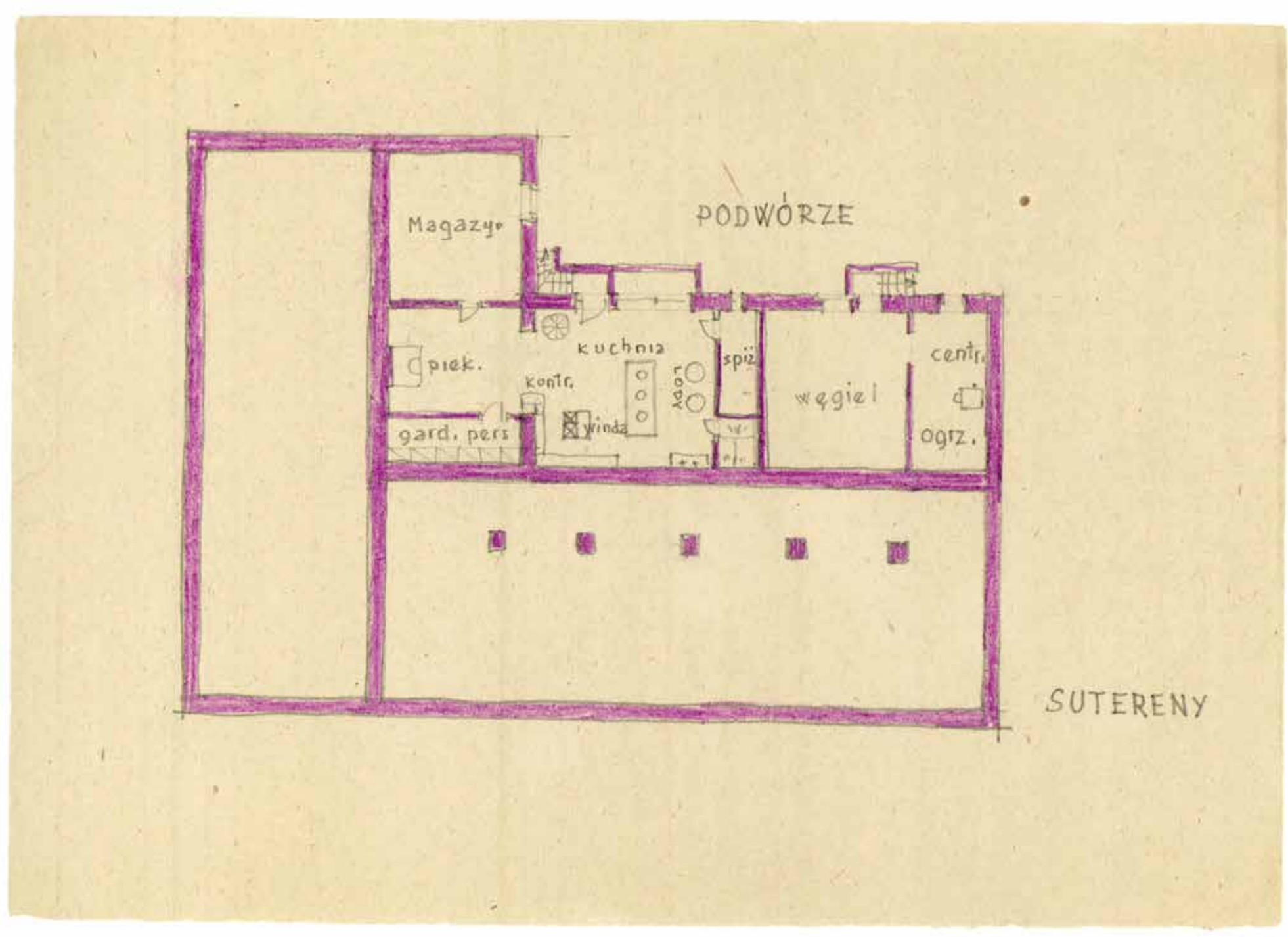
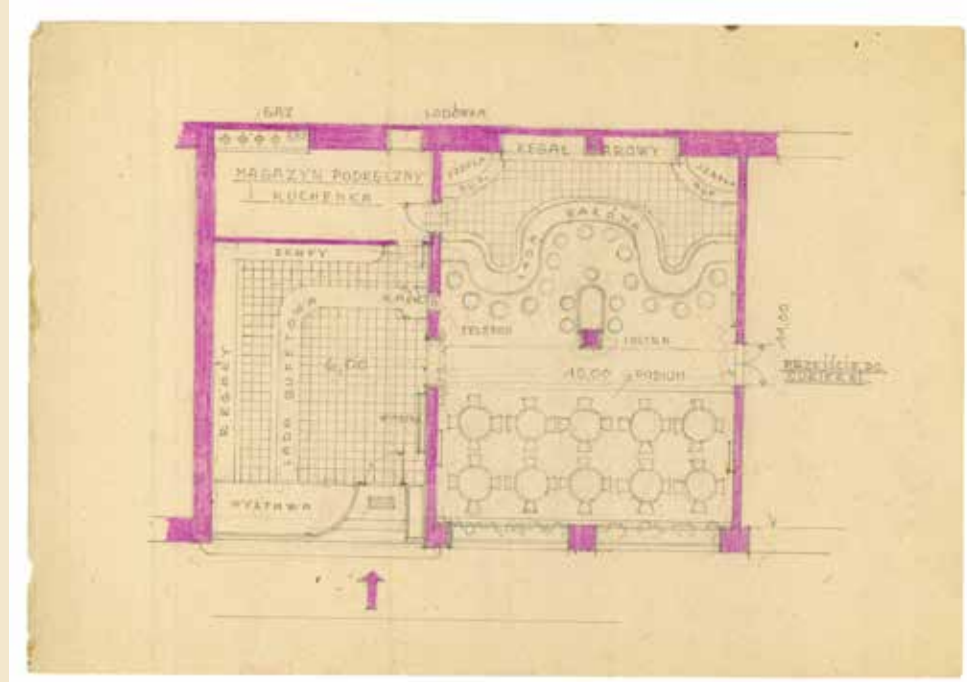
CAFÉ „As”

opis techniczny

16) Na wyjściu z maszyniarni	27	Przebieg
17) Tęże i kuchenia	460	
18) Jak kształtu do korytarza	26)	~~Wymiar~~
19) Tabela w górnym kącie	27)	Każde miejsce
20) Restauracja	210	
21) Należy na dwóch	220	
22) Zanim	248	
23) Tabela rozmowa	250	
24) ~~Widok~~	260	

2637513-2

Szymon Wiesenthal, dokumentacja projektu kawiarni „As”. Wszystkie szkice z kolekcji Muzeum Żydowskiego w Wiedniu (Jüdisches Museum Wien) w oryginalnych rozmiarach: 14,7 20,7 cm lub 20,7 x 29 cm

CAFÉ „ASA”

propaganda

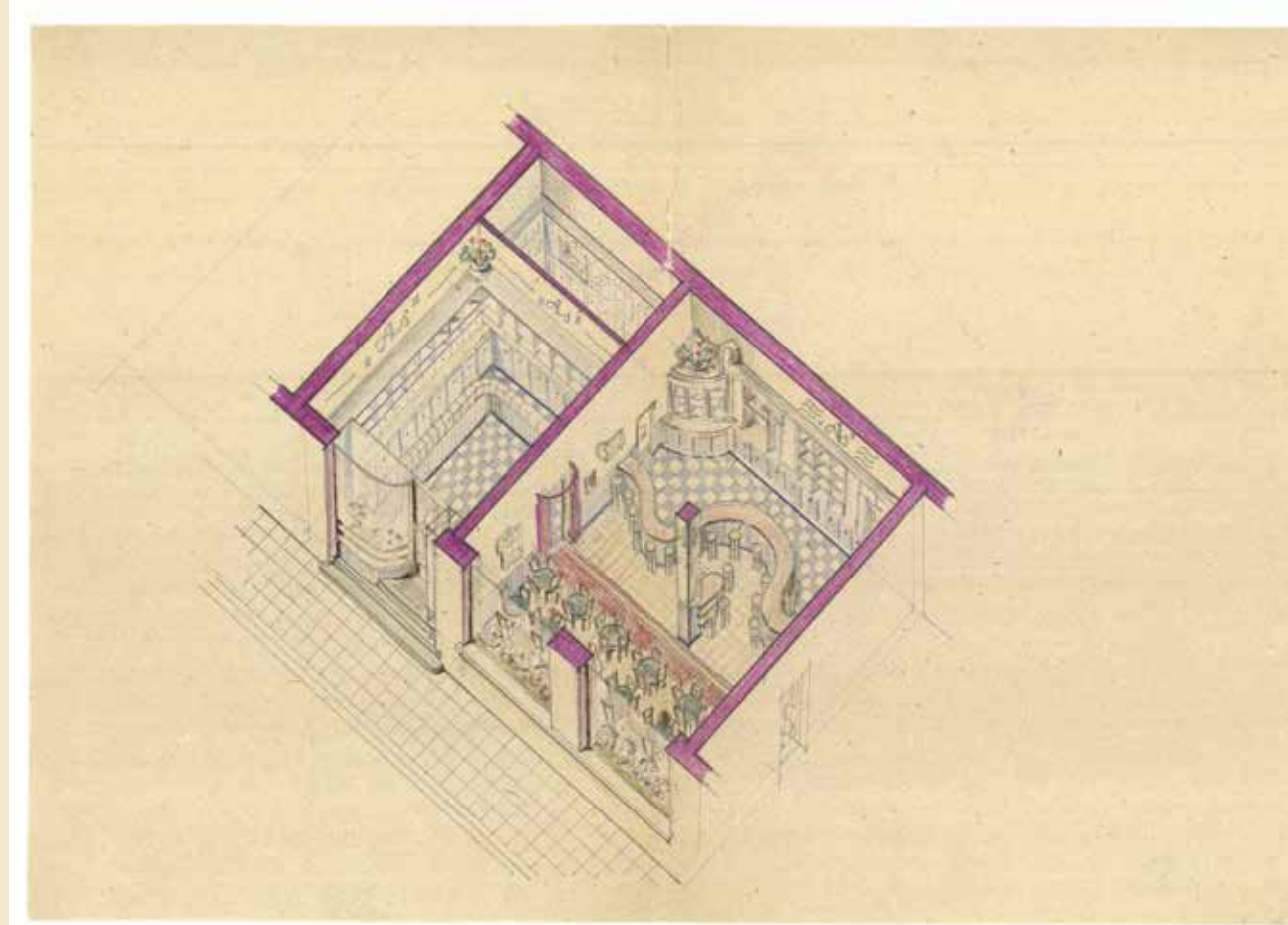
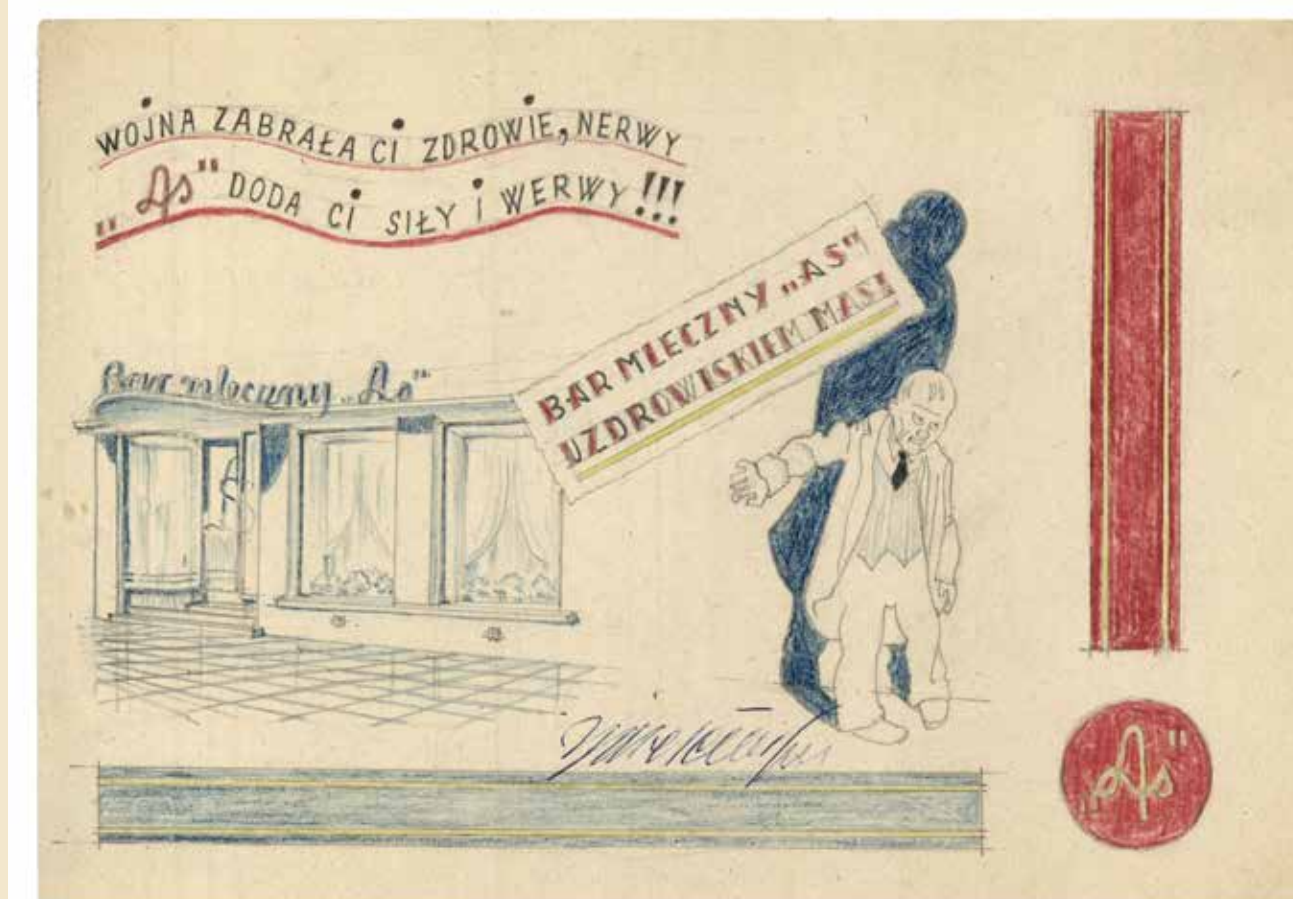
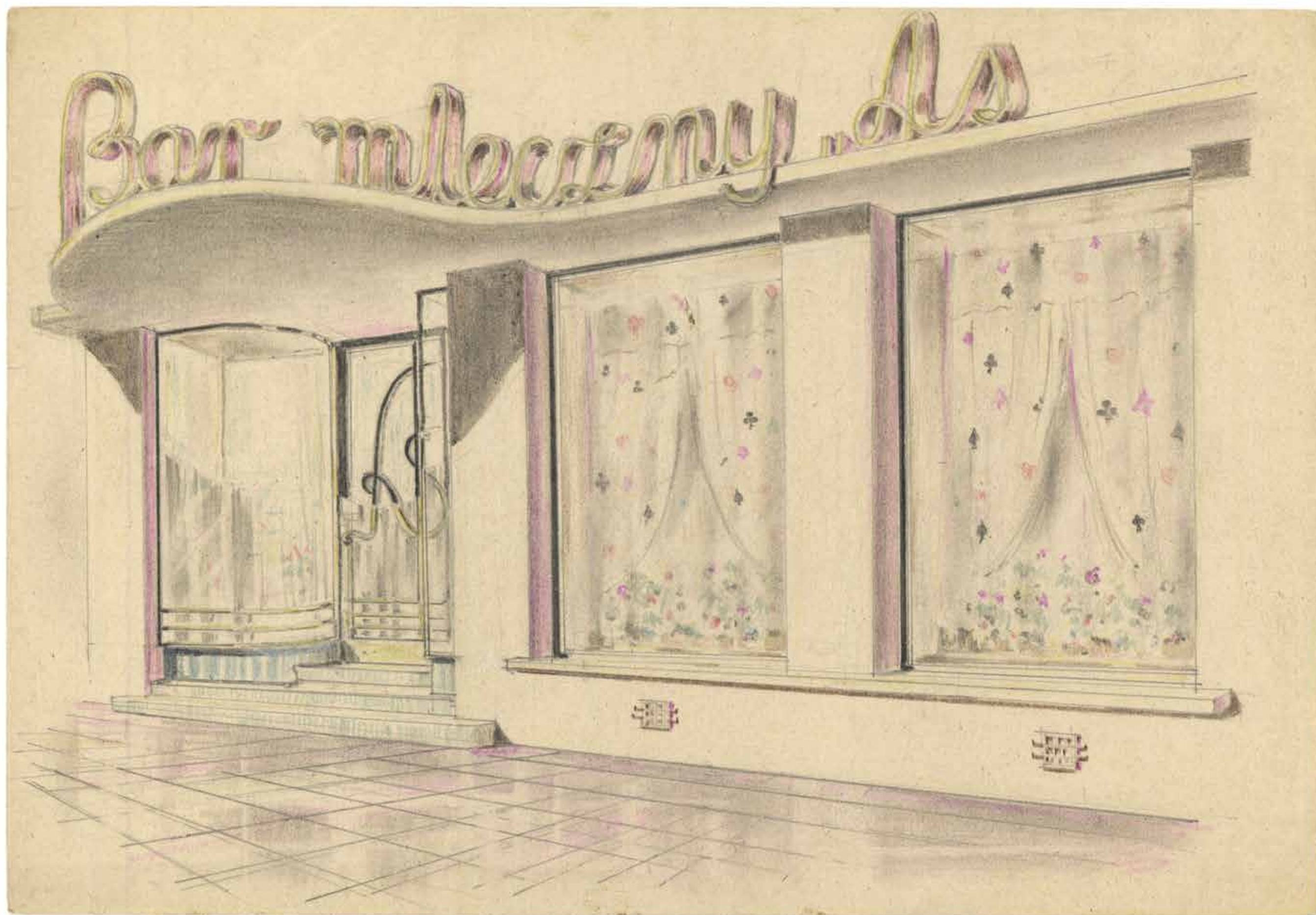

Szymon Wiesenthal, dokumentacja projektu kawiarni „Asa”.
Wszystkie szkice z kolekcji Muzeum Żydowskiego w Wiedniu (Jüdisches Museum Wien)
w oryginalnych rozmiarach: 14,7 20,7 cm lub 20,7 x 29 cm

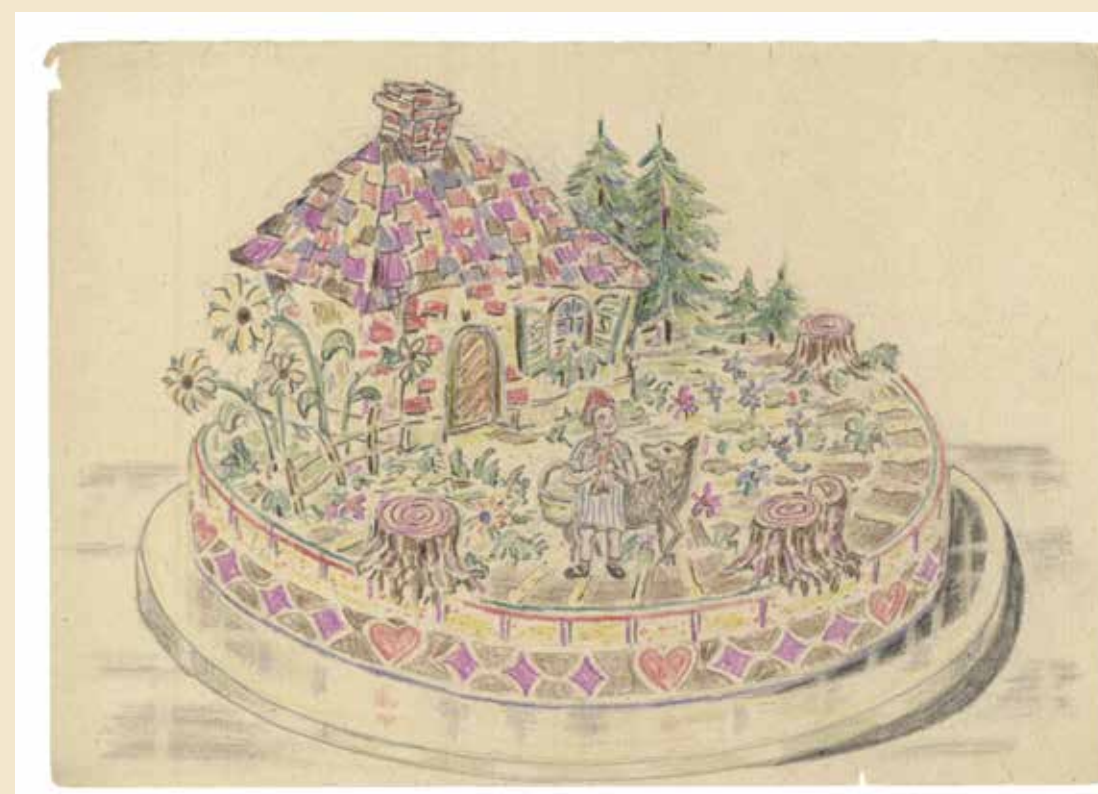
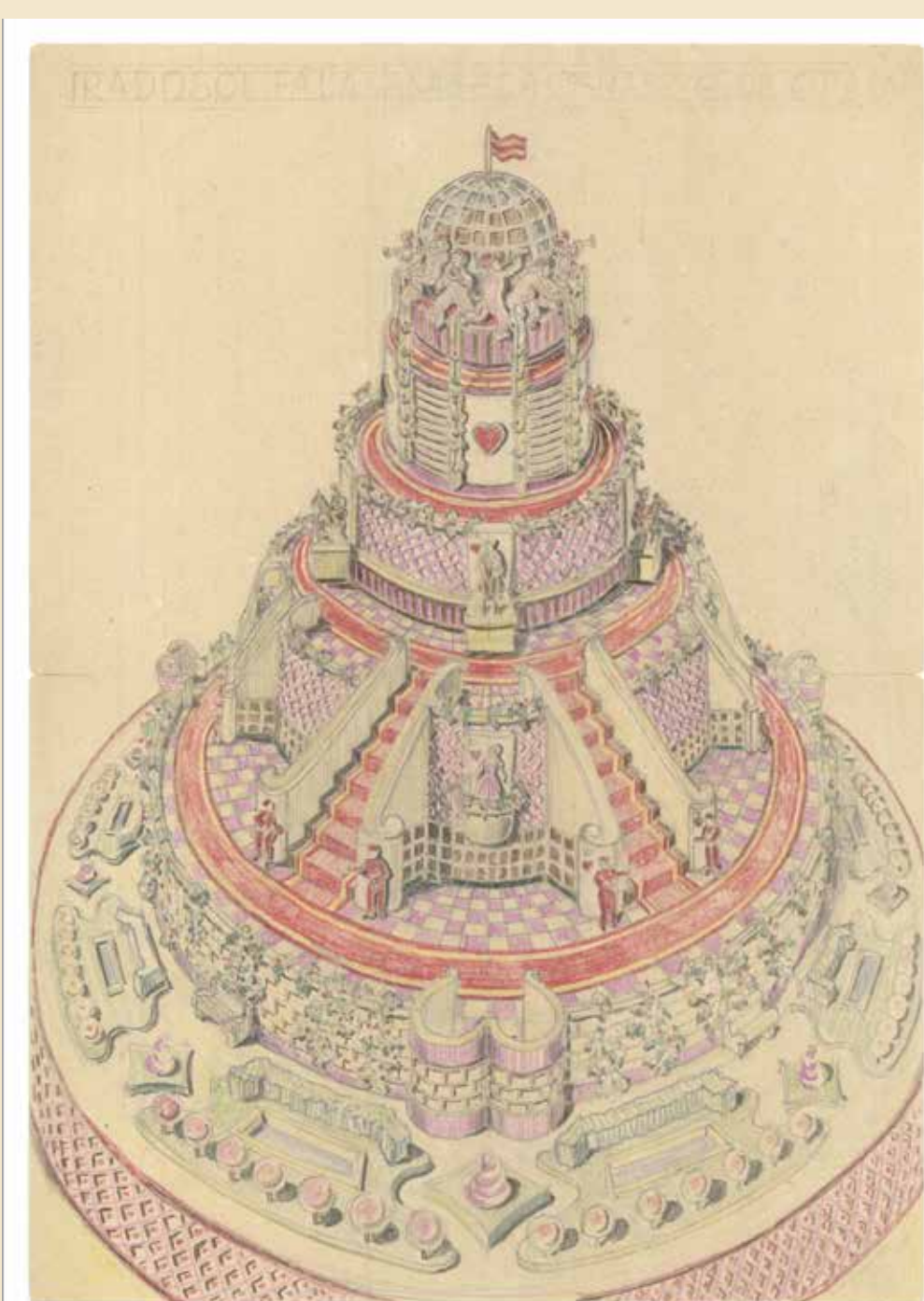
CAFÉ „As”

CAFÉ „As”

bar mleczny

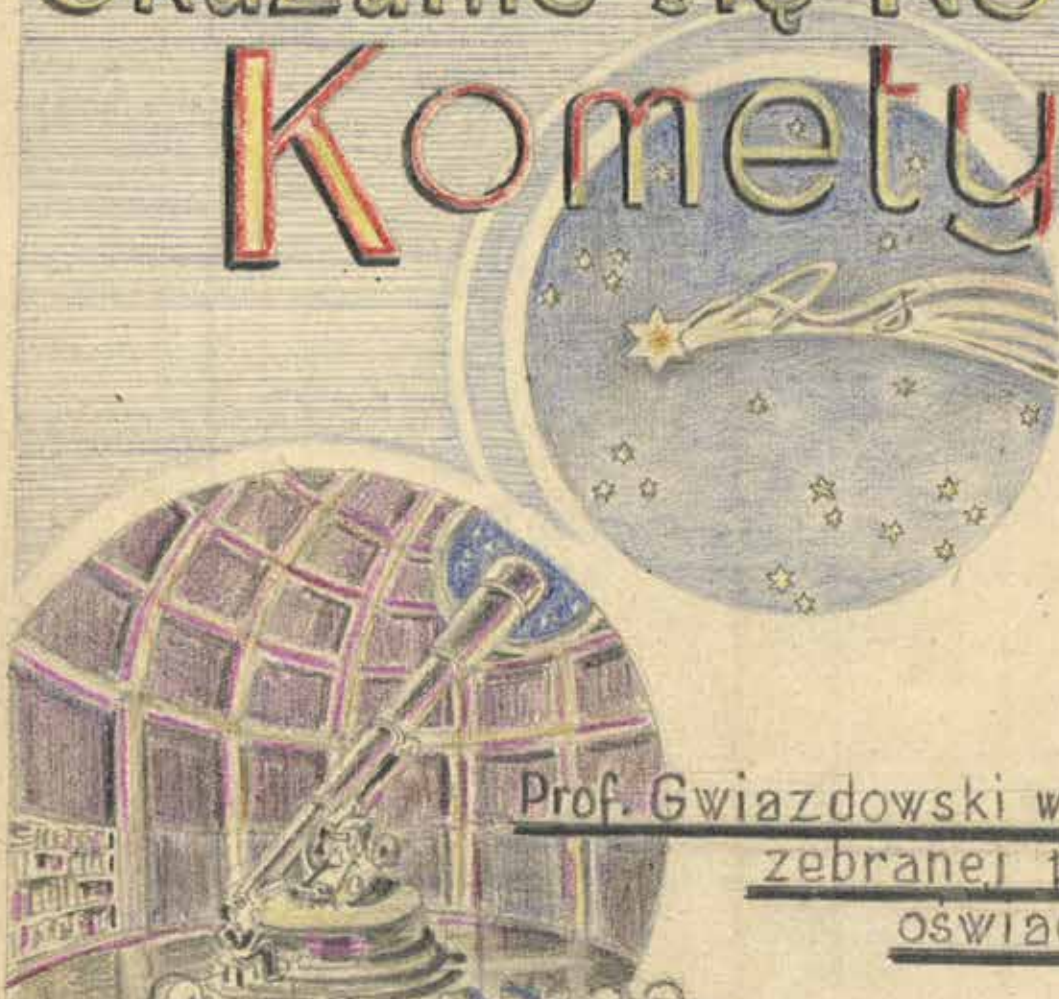
Forty

CAFÉ „As”

propaganda

OBSERWATORJA SYGNALIZUJĄ:
Ukazanie się Nowej
Komety!

Prof. Gwiazdowski wobec
zebranej prasy
oswiadcza:

**WIELKIE
WYDARZENIA**

POD ZNAKIEM ASA!
OTWARCIE NOWEJ CUKIERNI „As”

„AS”
ZAPRASZAWAS!
LHASOWYKIENOS
wzię zaszczyt

przedstawić
Cukiernie „As”
jako swoją SIEDZIBĘ
i ZAPRASZAJĄ na JEJ
wiodące otwarcie

Z NASTĘPUJĄCYM PROGRAMEM:
CIE

czy wiecie o tym, że
za OPOWIADANIE mu STARYCH
DOWCIPÓW
KAIN ABLA ZABIŁ,

onferencier „Asa”
zaś, NOWYMI KAWAŁAMI
najlepszych
humorystów
w **BUTELKI NABIŁ!**

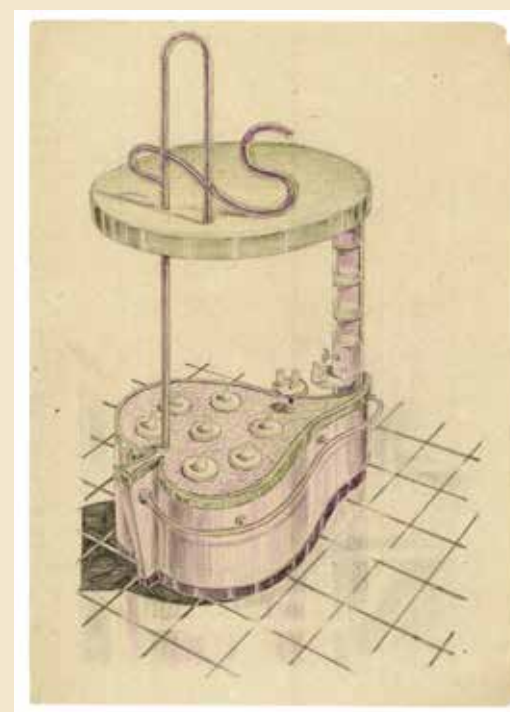
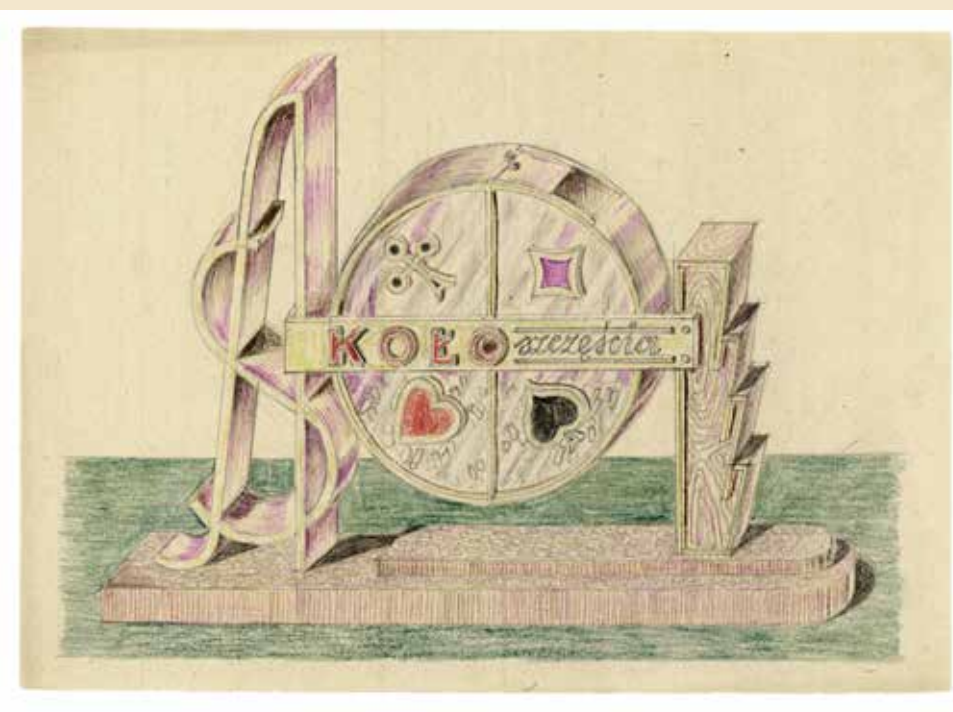
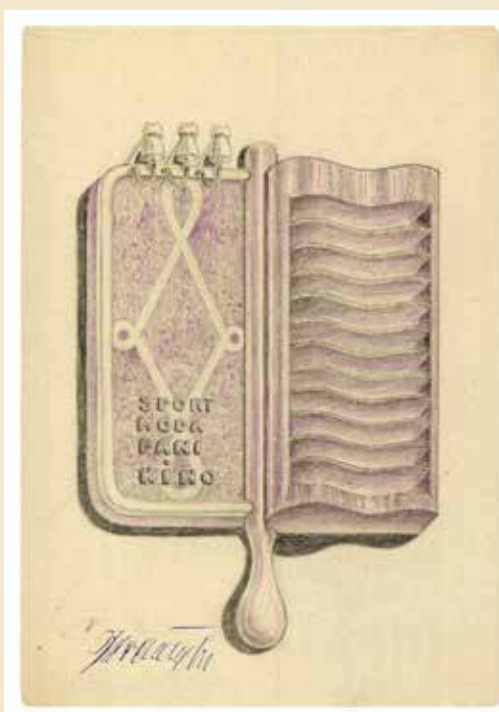
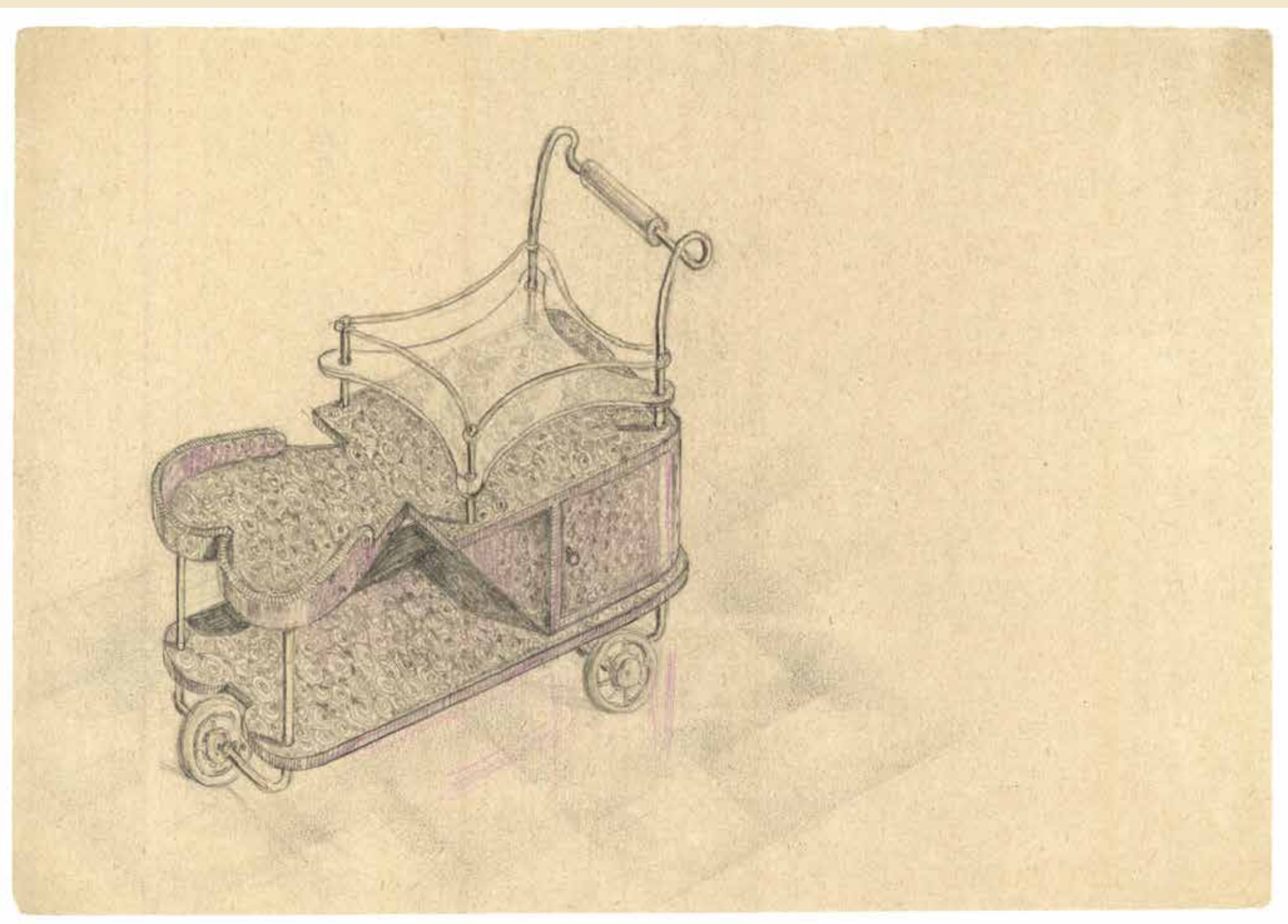
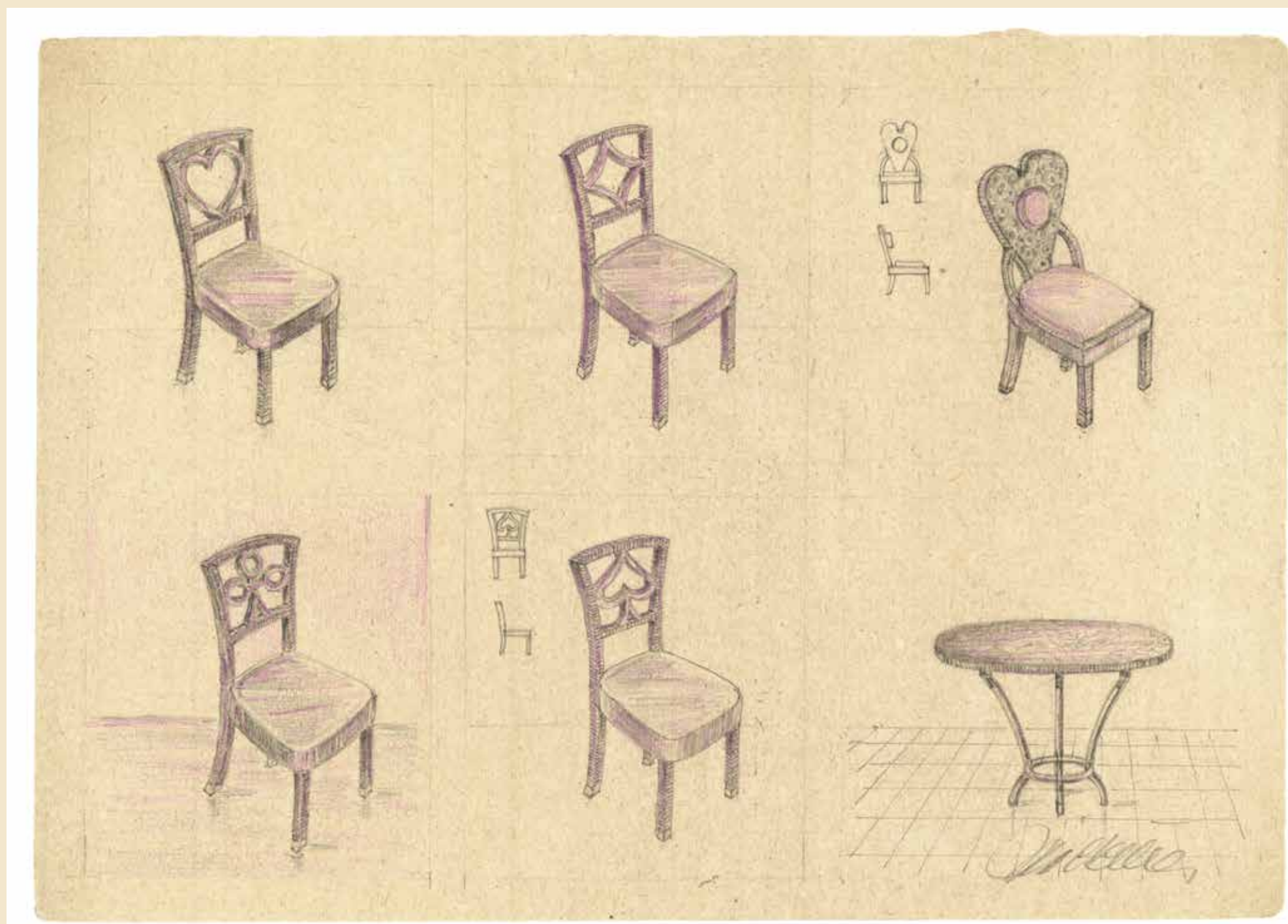

Szymon Wiesenthal, dokumentacja projektu kawiarni „As”.
Wszystkie szkice z kolekcji Muzeum Żydowskiego w Wiedniu (Jüdisches Museum Wien)
w oryginalnych rozmiarach: 14,7 20,7 cm lub 20,7 x 29 cm

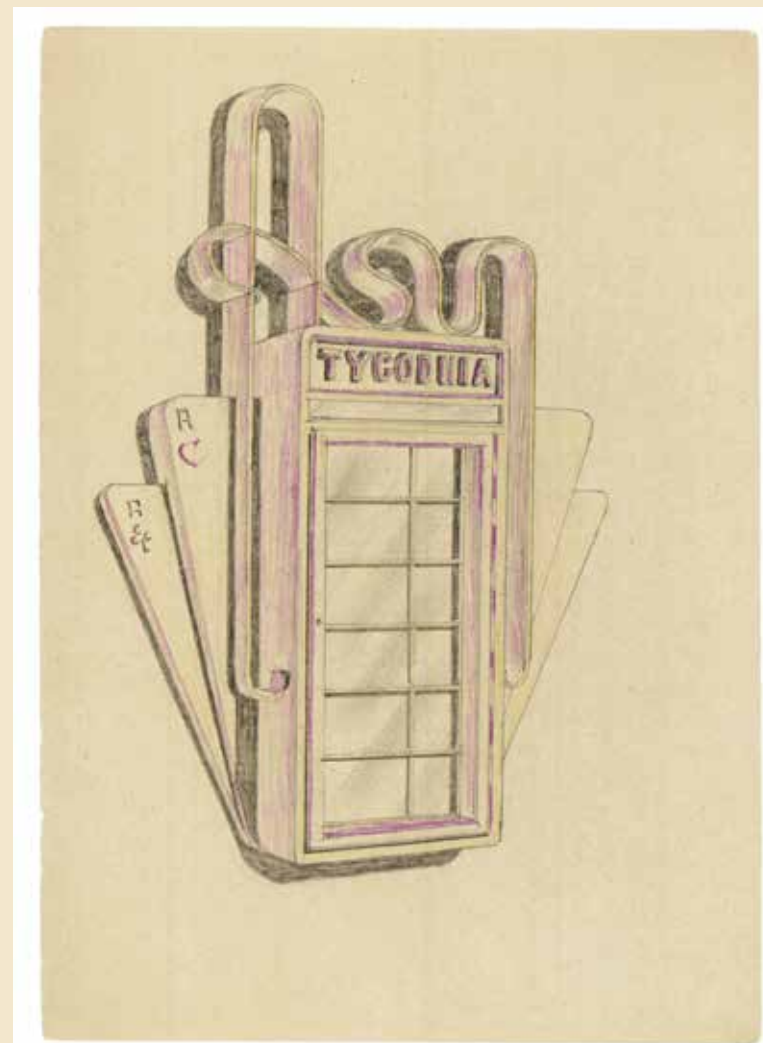
CAFÉ „AS”

stolarka

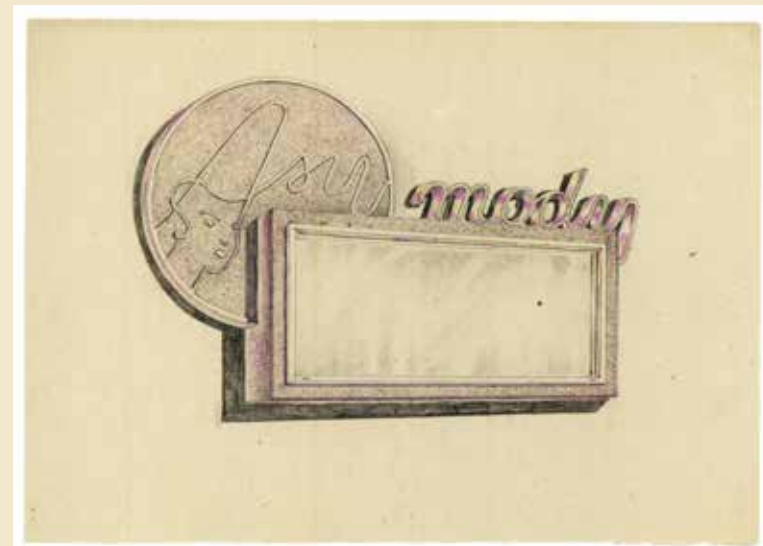
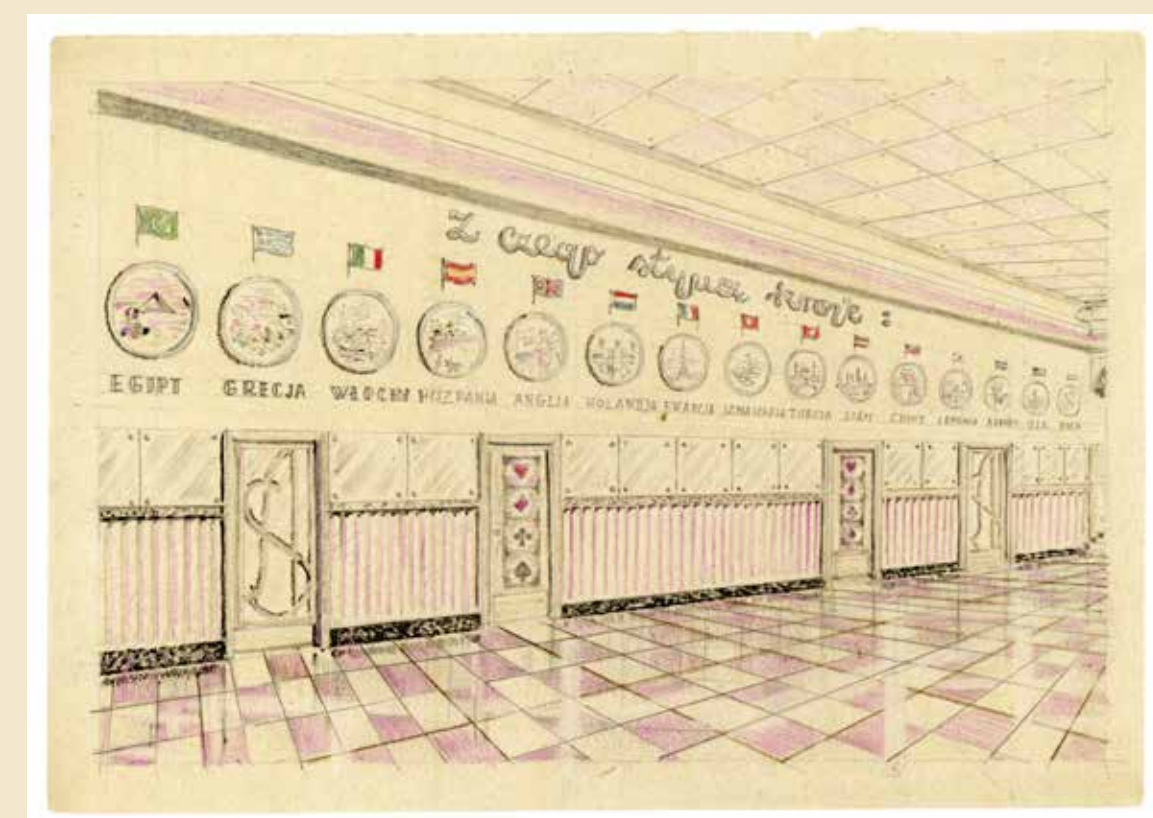
uzrobzenie

cyfrolotka

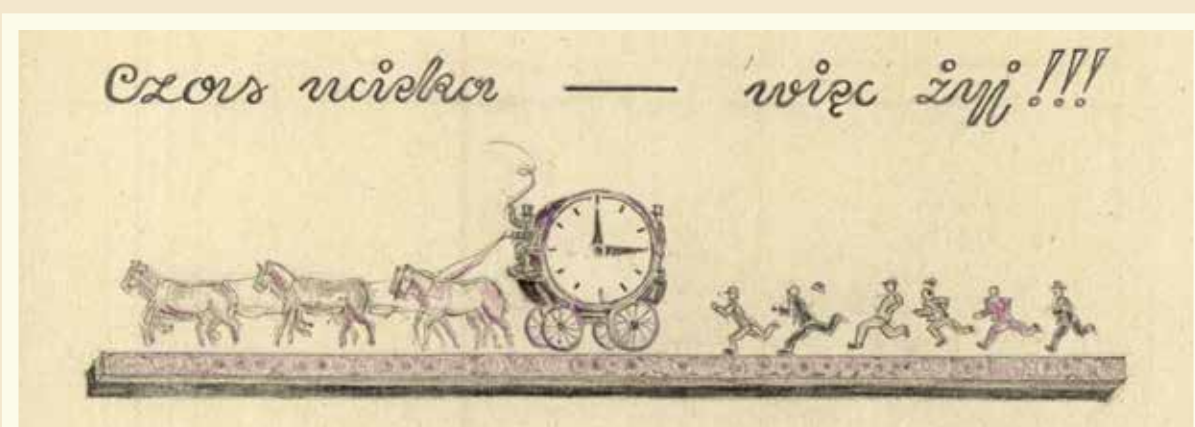
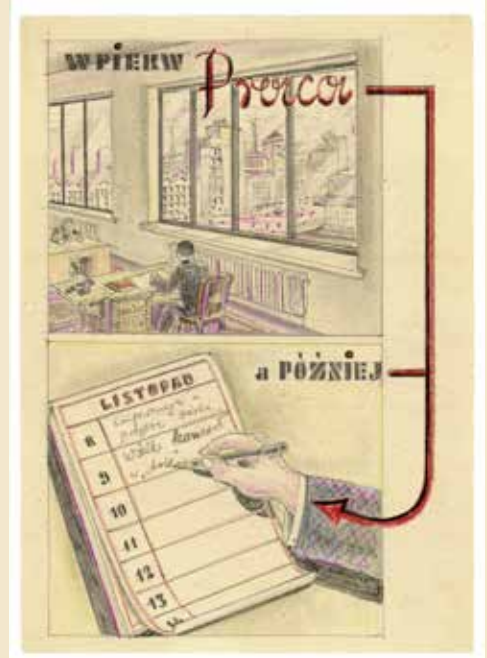
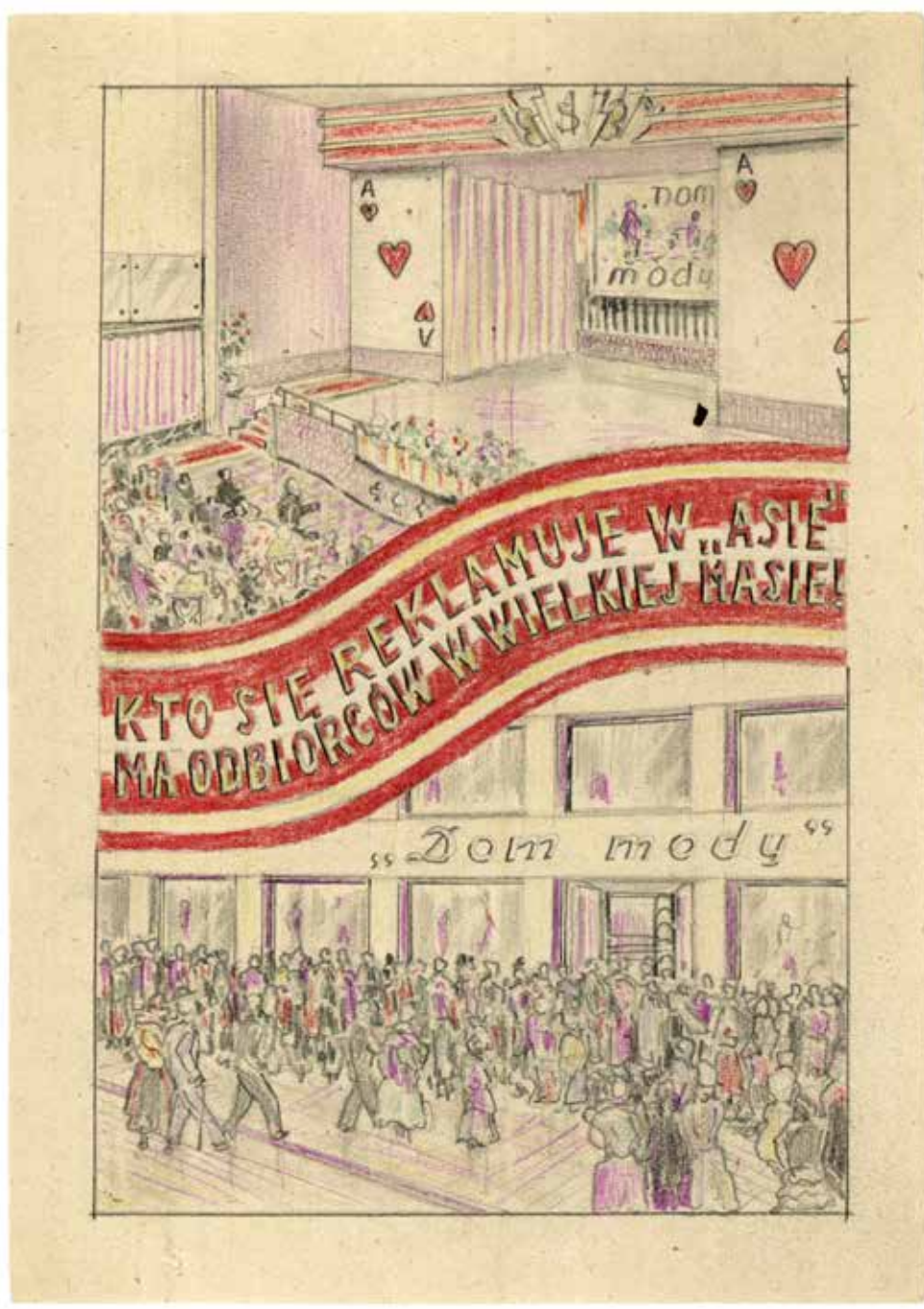

dekoracje

CAFÉ „AS”

propaganda

Szymon Wiesenthal, dokumentacja projektu kawiarni „As”.
 Wszystkie szkice z kolekcji Muzeum Żydowskiego w Wiedniu (Jüdisches Museum Wien)
 w oryginalnych rozmiarach: 14,7 20,7 cm lub 20,7 x 29 cm